

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КОМЕНТАР ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ»

*За загальною редакцією
доктора юридичних наук, доцента, Заслуженого юриста України
Журавльова Дмитра Володимировича*

СТАНОМ НА 1 ЛИПНЯ 2018 РОКУ

Київ
ВД «Професіонал»
2018

УДК 340.130.53:35.072.22(477)

ББК 67.400.1+66.3(4Укр)

Н 34

Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання корупції»
Н 34 Станом на 1 липня 2018 року. / За заг. ред. Журавльова Д. В. – К. : Видавничий дім «Професіонал», 2018. – 512 с.

ISBN 978-966-370-370-1

Коментар розрахований на осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та прирівняних до них осіб, які є суб'єктами, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», на уповноважених осіб, відповідальних за реалізацію антикорупційних програм, суддів, прокурорів, слідчих, детективів, адвокатів, а також на студентів вищих навчальних закладів, які готують фахівців в галузі права.

УДК 340.130.53:35.072.22(477)

ББК 67.400.1+66.3(4Укр)

ISBN 978-966-370-370-1

© Видавничий дім «Професіонал», 2018.

Авторський колектив

Андрєєв Андрій Васильович — кандидат юридичних наук, заступник прокурора міста Києва;

Антипова Ірина Леонідівна — суддя Солом'янського районного суду м. Києва;

Банах Сергій Володимирович — кандидат юридичних наук, декан юридичного факультету Тернопільського національного економічного університету;

Бараш Євген Юхимович — доктор юридичних наук, доцент, Заслужений діяч науки і техніки України, генерал-майор внутрішньої служби Начальник Інституту кримінально-виконавчої служби;

Безпалова Ольга Ігорівна — завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Беспалов Олександр Олександрович — суддя Київського апеляційного адміністративного суду;

Білаш Олександр Володимирович — кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

Бірюкова Алевтина Геннадіївна — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права № 2, Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Болдін Максим Якович — адвокат, кандидат юридичних наук;

Буглак Юрій Олександрович — кандидат юридичних наук, Голова підкомітету Верховної Ради України з питань запобігання та протидії політичній корупції, народний депутат України, Заслужений юрист України;

Веприцький Роман Сергійович — доктор юридичних наук, професор кафедри управління безпеки, правоохоронної діяльності Міжрегіональної академії управління персоналом;

Волинець Владислав Володимирович — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Галуцько Валентин Васильович — доктор юридичних наук, професор, директор Науково-дослідного Інституту Публічного права;

Ганечко Олена Миколаївна — доктор юридичних наук, суддя Київського апеляційного адміністративного суду;

Глуханчук Олег Васильович — кандидат юридичних наук, суддя Одеського окружного адміністративного суду;

Грибан Інна Олександрівна — суддя Київського апеляційного адміністративного суду;

Губська Олена Анатоліївна — доктор юридичних наук, суддя Київського апеляційного адміністративного суду;

Данилов Максим Олександрович — кандидат юридичних наук;

Данилова Мальвіна Володимирівна — кандидат юридичних наук, суддя Вищого господарського суду України;

Дашутин Ігор Володимирович — кандидат юридичних наук, голова Сумського районного суду сумської області;

Денисенко Анатолій Петрович — кандидат юридичних наук, народний депутат України;

Джура Христина Юріївна — аспірант кафедри трудового права та права соціального забезпечення Київського національного університету ім. Тараса Шевченка;

Дніпров Олексій Сергійович — кандидат юридичних наук, Керівник Апарату Адміністрації Президента України;

Дрозд Олексій Юрійович — доктор юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи Національної академії внутрішніх справ України;

Журавель Валентина Іванівна — кандидат юридичних наук, суддя Верховного Суду;

Журавльов Дмитро Володимирович — доктор юридичних наук, доцент, Перший заступник директора Інституту права та післядипломної освіти Міністерства юстиції України, Заслужений юрист України, голова науково-експертної ради при Підкомітеті з питань запобігання та протидії політичній корупції Верховної ради України;

Занфірова Тетяна Анатоліївна — доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, професор кафедри трудового права та права соціального забезпечення Київського національного університету ім. Тараса Шевченка;

Іншин Микола Іванович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, завідувач кафедри трудового права та права соціального забезпечення юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, академік Національної Академії правових наук України;

Карпушова Олена Віталіївна — кандидат юридичних наук, суддя Київського апеляційного адміністративного суду;

Касмінін Олександр Володимирович — кандидат юридичних наук, суддя Конституційного Суду України;

Клемпарський Микола Миколайович — доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри загально-правових дисциплін Донецького юридичного інституту МВС України;

Коросд Сергій Олександрович — доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри цивільного права і процесу Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького;

Коротких Андрій Юрійович — кандидат юридичних наук, суддя Київського апеляційного адміністративного суду;

Кошова Ольга Валентинівна — суддя Деснянського районного суду м. Києва, кандидат юридичних наук;

Кравченко Іван Олександрович — доктор юридичних наук, доцент кафедри адміністративного та інформаційного права Сумського національного аграрного університету;

Красногор Олександр Володимирович — кандидат юридичних наук, приватний нотаріус Чернігівського міського нотаріального округу;

Круглова Анна Євгеніївна — кандидат юридичних наук, головний спеціаліст відділу прогнозування управління стратегічного аналізу та прогнозування Департаменту організаційно-апаратної роботи Міністерства внутрішніх справ України;

Кудрявцев Олексій Віталійович — кандидат юридичних наук, голова Державної архітектурно-будівельної інспекції України;

Лазур Ярослав Володимирович — доктор юридичних наук, доцент, декан юридичного факультету Ужгородського національного університету;

Лошицький Михайло Васильович — доктор юридичних наук, професор, ректор Національної академії прокуратури України;

Мацюк Володимир Ярославович — кандидат юридичних наук, перший заступник начальника Головного оперативного управління Державної фіскальної служби України, Заслужений юрист України;

Миськів Леся Ігорівна — провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права, доктор юридичних наук, доцент;

Могілевський Леонід Володимирович — доктор юридичних наук, професор, учений секретар секретаріату Вченої ради Харківського національного університету внутрішніх справ;

Москаленко Олена В'ячеславівна — доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін, господарського та трудового права Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди;

Натурчак Руслана Павлівна — кандидат юридичних наук, керівник апарату Закарпатської обласної державної адміністрації;

Носач Андрій Володимирович — кандидат юридичних наук, Начальник управління СБУ в Харківській області, генерал-майор;

Оніщенко Наталія Миколаївна — доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, академік Національної академії правових наук України, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В. М. Корецького;

Павліченко Володимир Володимирович — кандидат юридичних наук;

Павліченко Володимир Миколайович — кандидат юридичних наук, заступник начальника відділу управління внутрішньої безпеки ГУ ДФС у Харківській області;

Падалка Антоніна Олександрівна — кандидат юридичних наук, асистент кафедри трудового права та права соціального забезпечення Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Парненко Вікторія Станіславівна — кандидат юридичних наук, суддя Дніпропетровського окружного адміністративного суду;

Петренко Павло Дмитрович — кандидат юридичних наук, Заслужений юрист України, Міністр юстиції України;

Попов Олексій Григорович — кандидат юридичних наук, суддя Лозівського міського районного суду Харківської області;

Рибницький Геннадій Валентинович — доктор юридичних наук;

Сітайло Олена Миколаївна — суддя Апеляційного суду м. Києва;

Сокоринський Юрій Володимирович — кандидат юридичних наук;

Черкунов Олександр Віталійович — кандидат юридичних наук, старший державний інспектор відділу моніторингу ризикових операцій та інформаційно-аналітичної роботи управління протидії митним правопорушенням Київської міської митниці Державної фіскальної служби України;

Чернявська Лариса Миколаївна — суддя Приморського районного суду м. Одеси;

Чижмарь Катерина Іванівна — доктор юридичних наук, Заслужений юрист України, Директор Інституту права та післядипломної освіти Міністерства юстиції України;

Чижмарь Юрій Васильович — доктор юридичних наук, народний депутат України.

ВВЕДЕННЯ

Станом на 2011 рік корупція в Україні набула ознак системного явища, яке поширювало свій негативний вплив на всі сфери суспільного життя, все глибше укорінюючись у повсякденному житті як основний, швидкий та найбільш дієвий протиправний засіб вирішення питань, досягнення певних цілей.

Масштаби поширення корупції загрожували національній безпеці України, що потребувало негайного вжиття системних та послідовних заходів, які мали б комплексний характер і базувалися на єдиній Національній антикорупційній стратегії.

07 квітня 2011 року Верховна Рада України прийняла Закон України № 3206-VI «Про засади запобігання і протидії корупції», який набрав чинності 01 липня 2011 року і визначав основні засади запобігання і протидії корупції в публічній і приватній сферах суспільних відносин, відшкодування завданої внаслідок вчинення корупційних правопорушень збитків, шкоди, поновлення порушених прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав чи інтересів юридичних осіб, інтересів держави.

З метою вдосконалення правових та організаційних засад запобігання та протидії корупції Указом Президента України № 1001 від 21 жовтня 2011 року була схвалена Національна антикорупційна стратегія на 2011-2015 роки.

Метою Національної антикорупційної стратегії мало стати зменшення рівня корупції в Україні шляхом усунення передумов її виникнення через упровадження превентивних заходів, зміцнення режиму законності, а також формування у суспільстві нетерпимого, негативного ставлення до корупції як суспільно небезпечного явища за допомогою спільних зусиль державних та громадських структур, за участю міжнародних організацій.

Разом з тим, Національна антикорупційна стратегія на 2011-2015 роки так і не стала ефективним інструментом антикорупційної політики. Однією з основних причин неналежного її виконання стала відсутність всупереч міжнародному досвіду чітких індикаторів стану та ефективності, відсутність механізму моніторингу та оцінки її виконання.

Саме відсутність ефективної стратегії протидії корупції, яка б враховувала гостроту проблеми та актуальність ситуації, викликала необхідність ухвалення нового стратегічного документу, який би визначив першочергові заходи із запобігання та протидії корупції, що мало створити основу для подальшого проведення реформи у цій сфері.

За даними досліджень, саме корупція стала однією з причин, що призвела до масових протестів в Україні наприкінці 2013 року — на початку 2014 року. Згідно з результатами дослідження «Барометра Світової Корупції» (Global Corruption Barometer), проведеного міжнародною організацією Transparency International у 2013 році, 36 відсотків українців були готові вийти на вулицю, протестуючи проти корупції. За результатами проведеного Міжнародною фундацією виборчих систем (IFES) наприкінці 2013 року дослідження громадської думки, корупція вже входила до переліку найбільших проблем населення і викликала особливе занепокоєння у 47 відсотків громадян. За даними досліджень Індексу сприйняття корупції, що проводяться Transparency International, українці вважають свою державу однією з найбільш корумпованих у світі: у 2012 і 2013 роках держава займала 144 місце із 176 країн, в яких проводилися дослідження.

Такий високий показник сприйняття корупції громадянами пояснювався відсутністю дієвих реформ у сфері протидії корупції та неефективною діяльністю органів правопорядку щодо виявлення корупційних правопорушень та притягнення винуватців до відповідальності, про що свідчить, зокрема, незадовільне виконання Україною міжнародних зобов'язань щодо запровадження антикорупційних стандартів: з 25 рекомендацій Групи держав проти корупції (GRECO), наданих за результатами першого і другого раундів оцінки, лише 13 рекомендацій було виконано, незважаючи на шість років роботи і три раунди оцінювання прогресу, а з 16 рекомендацій, наданих за результатами третього раунду, виконано було лише три рекомендації. З антикорупційних рекомендацій Плану дій з лібералізації візового режиму з Європейського Союзу була імплементована лише невелика частина, що стосується криміналізації корупції. Ключові рекомендації Групи держав проти корупції (GRECO) та Європейського Союзу щодо утворення антикорупційних інституцій, проведення реформ прокуратури, державної служби, створення систем контролю щодо запобігання конфлікту інтересів та доброчесності активів посадовців залишилися невиконаними.

Постановою Кабінету Міністрів України № 265 від 29 квітня 2015 року було затверджено Державну програму щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки, метою якої мало бути створення ефективної загальнодержавної системи запобігання та протидії корупції на основі нових засад формування та реалізації антикорупційної політики.

14 жовтня 2014 року Верховною Радою України був прийнятий Закон України № 1699-VII «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014 — 2017 роки», який набрав чинності 26 жовтня 2014 року.

Однією з проблем, яку мав вирішити Закон № 1699-VII — це створення в Україні системи прийняття рішень щодо антикорупційної політики на основі результатів аналізу достовірних даних про корупцію та чинників, які до неї призводять, зокрема статистичних спостережень, моніторингу виконання цих рішень та їх впливу на стан справ з питань запобігання корупції незалежним спеціалізованим органом із залученням представників громадянського суспільства, а також формування суспільної підтримки у подоланні корупції.

Так, відповідно до статей 5 та 6 Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції держави — учасниці повинні розробляти і здійснювати ефективну скоординовану політику щодо протидії корупції та утворити з цією метою спеціально уповноважений орган (органи). Відповідні рекомендації були надані Україні Групою держав проти корупції (GRECO), Організацією економічної співпраці та розвитку (ОЕСР) та експертами Європейського Союзу.

В Україні окремими повноваженнями щодо формування та реалізації антикорупційної політики були наділені кілька інституцій, серед яких — Національний антикорупційний комітет, Міністерство юстиції України, Урядовий уповноважений з питань антикорупційної політики. Проте такий розподіл функцій формування та реалізації антикорупційної політики між органами з різним правовим статусом та обсягом повноважень не відповідав міжнародним стандартам щодо органів, уповноважених на її формування та реалізацію, ні за критеріями спеціалізації, ні за критеріями незалежності. Крім того, низку функцій у сфері антикорупційної політики взагалі не реалізовано жодним органом держави, зокрема проведення на постійній основі оцінки стану справ з корупцією, моніторингу реалізації державної антикорупційної політики, формування світогляду несприйняття корупції.

Україною також не були виконані вимоги міжнародно-правових інструментів щодо партнерства влади та громадянського суспільства у сфері антикорупційної політики. Залучення громадськості до процесу прийняття суспільно важливих рішень у сфері протидії корупції відбувалося здебільшого у формі недієвих консультацій для формального виконання вимог законодавства.

Для вирішення зазначеної проблеми необхідно було визначити на законодавчому рівні засади організації та діяльності спеціально уповноваженого органу щодо запобігання корупції, відповідального, зокрема, за комплекс заходів із формування та реалізації антикорупційної політики. Зазначений орган мав мати гарантії незалежної діяльності із забезпеченням широкої участі в ній представників громадянського суспільства з покладенням на нього, зокрема, наступних функцій:

- підготовка щорічного звіту про стан виконання Антикорупційної стратегії та проекту доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики;
- аналіз стану справ з питань корупції, підготовка пропозицій щодо заходів нормативно-правового, організаційного, кадрового характеру;
- моніторинг та координація виконання антикорупційної програми;
- контроль за дотриманням законодавства про конфлікт інтересів та декларування майна, доходів, видатків та зобов'язань фінансового характеру;
- залучення громадськості до формування, реалізації та моніторингу антикорупційної політики;
- поширення інформації про корупцію, проведення заходів із формування світогляду несприйняття корупції.

14 жовтня 2014 року Верховною Радою України був прийнятий Закон України № 1700-VII «Про запобігання корупції», яким були визначені засади організації та діяльності спеціально уповноваженого органу, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику.

Закон № 1700-VII набрав чинності з дня, наступного за днем його опублікування, а саме 26 жовтня 2014 року і був введений в дію через шість місяців з дня набрання ним чинності, а саме 26 квітня 2015 року.

З набранням чинності Законом № 1700-VII втратив чинність Закон України № 3206-VI від 07 квітня 2011 року «Про засади запобігання і протидії корупції», крім положень щодо фінансового контролю, які втратили чинність з 01 вересня 2016 року, а саме з початком роботи системи подання та оприлюднення відповідно до цього Закону № 1700-VII декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Міжнародний день боротьби з корупцією відзначається 09 грудня за ініціативи Організації Об'єднаних Націй. Саме цього дня у 2003 році був відкритий для підписання один з основних антикорупційних міжнародно-правових актів, що увібрав у себе найкращі світові практики та стандарти з подолання корупції — Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції.

Відповідно до статті 4 Закону № 1700-VII центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику, є Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК).

30 березня 2016 року НАЗК зареєстровано як юридичну особу і з 29 квітня 2016 року відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України № 329-р від 27 квітня 2016 року НАЗК забезпечено приміщенням за адресою: м.Київ, бул.Дружби народів, 28.

З 10 серпня 2016 року розпочав роботу офіційний веб-сайт НАЗК, який було створено за сприяння проекту Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй в Україні «Прозорість та доброчесність публічного сектору України».

14 серпня 2016 року НАЗК заявило про початок своєї повноцінної роботи як органу державної влади за усіма напрямками антикорупційної діяльності, а також визначило датою початку його діяльності 15 серпня 2016 року.

Телефонний довідник НАЗК:

Місцезнаходження НАЗК: Україна, м. Київ, бульвар Дружби народів, 28, 01103
e-mail: info@nazk.gov.ua

Довідка щодо заповнення декларацій:
+38 (044) 200-08-29, +38 (044) 200-06-88, технічні питання +38 (044) 200-06-94

Технічна допомога: support@nazk.gov.ua

Інформація для засобів масової інформації:
Відділ інформаційної політики: тел. +38 (044) 200-08-32, e-mail: press@nazk.gov.ua
Представництва в мережі Інтернет: Facebook, Twitter, Google+, Instagram, Youtube
Підписатися на розсилку новин: goo.gl/eurTLy

Повідомити про корупційне правопорушення: +38 (044) 200-06-91,
факс +38 (044) 200-06-97

Керівництво НАЗК та структурних підрозділів:

Голова НАЗК МАНГУЛ Олександр Анатолійович +38 (044) 200-08-30
Прийом громадян: перший понеділок кожного місяця, з 10:00 до 12:00
Розпорядженням КМУ від 17.01.2018 № 31-р призначений членом НАЗК

Заступник Голови НАЗК ПАТЮК Станіслав Станіславович +38 (044) 200-08-21
Прийом громадян: перший вівторок місяця, з 10:00 до 12:00
Розпорядженням КМУ від 17.01.2018 № 31-р призначений членом НАЗК

Член НАЗК КОРЧАК Наталія Миколаївна
Розпорядженням КМУ від 11.12.2015 № 1284-р призначена членом НАЗК

Член НАЗК СЕРЬОГІН Олександр Юрійович
Розпорядженням КМУ від 18.08.2017 № 542-р призначений членом НАЗК

Член НАЗК СКОПИЧ Олександр Дмитрович +38 (044) 200-08-23

Прийом громадян: третій вівторок кожного місяця, з 10:00 до 12:00

Розпорядженням КМУ від 11.12.2015 № 1283-р призначений членом НАЗК

Керівник апарату ТКАЧЕНКО Ігор Валентинович +38 (044) 200-08-24

Прийом громадян: вівторок кожного другого та четвертого тижня місяця, з 10:00 до 12:00

Заступник керівника апарату БОГАЧОВ Сергій Валерійович +38 (044) 200-08-25

Прийом громадян: четвер кожного першого та третього тижня місяця, з 10:00 до 12:00

Керівник відділу групи радників членів НАЗК СЬОМІН Сергій Валерійович

+38 (044) 200-08-38

В.о. керівника Департаменту антикорупційної політики ГРОМ Назар Михайлович

+38 (044) 200-08-32

Відділ аналізу та моніторингу імплементації антикорупційної політики

+38 (044) 200-06-47

Відділ організації антикорупційного навчання +38 (044) 200-06-48

Відділ міжнародної співпраці +38 (044) 200-06-49

Відділ інформаційної політики +38 (044) 200-06-36

Керівник Департаменту організації роботи із запобігання та виявлення корупції ОНИЩУК Олег Євгенович +38 (044) 200-08-33

Відділ з питань розробки та моніторингу виконання антикорупційних програм

+38 (044) 200-06-37

Відділ взаємодії з уповноваженими підрозділами (особами) із запобігання та виявлення корупції +38 (044) 200-06-38

Відділ з питань політики у сфері захисту викривачів +38 (044) 200-06-39

Відділ з питань обробки повідомлень про корупцію +38 (044) 200-06-40;

+38 (044) 200-06-91

Керівник Департаменту моніторингу дотримання законодавства про конфлікт інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції ПИСАРЕНКО Олександр Олександрович

+38(044)200-08-26

Другий відділ (Східний регіон) +38 (044) 200-06-30

Третій відділ (Центральний регіон) +38 (044) 200-06-31

П'ятий відділ (Західний регіон) +38 (044) 200-06-32

Керівник Департаменту фінансового контролю та моніторингу способу життя СОЛОМАТІНА Ганна Жоржівна +38 (044) 200-06-92

Перший відділ (м. Київ) +38 (044) 200-06-95

Другий відділ (Східний регіон) +38 (044) 200-06-93

Третій відділ (Центральний регіон) +38 (044) 200-06-96

Четвертий відділ (Південний регіон) +38 (044) 200-06-98

**керівник Департаменту з питань запобігання політичній
корупції СМІК Роман Петрович +38 (044) 200-06-33**

**Відділ з питань роботи із партіями, які брали участь у виборах
+38 (044) 200-06-34**

Відділ методологічної роботи +38 (044) 200-08-34

**керівник Департаменту організаційного та кадрового
забезпечення КОВАЛЬОВ Руслан Миколайович +38 (044) 200-08-31**

Відділ забезпечення роботи членів НАЗК +38 (044) 200-08-30

Відділ кадрового забезпечення +38 (044) 200-08-35

Сектор з питань доступу до публічної інформації +38 (044) 200-06-35

**заступник керівника Департаменту — керівник відділу кадрового
забезпечення Департаменту організаційного та кадрового забезпечення
БОЙКО Ольга Петрівна
+38 (044) 200-08-35**

**керівник Адміністративного Департаменту МАРОХА Володимир Миколайович
+38 (044) 200-08-39**

Відділ забезпечення документообігу +38 (044) 200-08-27; факс: +38 (044) 200-06-97

**Відділ захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах
+38 (044) 200-08-28**

**Відділ із забезпечення роботи державних реєстрів та веб-ресурсів НАЗК
+38 (044) 200-06-94**

**керівник Управління бухгалтерського обліку та звітності — головний
бухгалтер БОНДАРЕНКО Ніна Іванівна +38 (044) 200-06-44**

Планово-фінансовий відділ +38(044)200-08-36

**Керівник відділу правового забезпечення МАРКЄЄВА Оксана Дмитрівна
+38 (044) 200-08-37**

**Завідувач сектору з питань доступу до публічної інформації ПІДОРІНА Оксана
Володимирівна +38 (044) 200-06-35**

ЗМІСТ

ВВЕДЕННЯ	3
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про запобігання корупції»	8
Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	8
Стаття 1. Визначення термінів.....	8
Стаття 2. Законодавство у сфері запобігання корупції	11
Стаття 3. Суб'єкти, на яких поширюється дія цього Закону	15
Розділ II НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ . . .	26
Стаття 4. Статус Національного агентства з питань запобігання корупції	26
Стаття 5. Склад Національного агентства.....	27
Стаття 6. Голова та заступник Голови Національного агентства.....	51
Стаття 7. Повноваження членів Національного агентства	52
Стаття 8. Організація діяльності Національного агентства	56
Стаття 9. Гарантії незалежності Національного агентства.....	71
Стаття 10. Правовий статус членів, працівників апарату та територіальних органів Національного агентства	73
Стаття 11. Повноваження Національного агентства	82
Стаття 12. Права Національного агентства.....	122
Стаття 13. Уповноважені особи Національного агентства	145
Стаття 14. Контроль за діяльністю Національного агентства	150
Стаття 15. Соціальний захист членів та працівників апарату Національного агентства	155
Стаття 16. Оплата праці членів та працівників апарату Національного агентства . . .	156
Стаття 17. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення Національного агентства	158
Розділ III ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ . . .	160
Стаття 18. Антикорупційна політика	160
Стаття 19. Антикорупційні програми.....	162
Стаття 20. Національна доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики . .	178
Стаття 21. Участь громадськості в заходах щодо запобігання корупції.....	185
Розділ IV ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНИМ ТА ПОВ'ЯЗАНИМ З КОРУПЦІЄЮ ПРАВОПОРУШЕННЯМ.....	194
Стаття 22. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища	194
Стаття 23. Обмеження щодо одержання подарунків	196
Стаття 24. Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними	199
Стаття 25. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності.....	200

Стаття 26. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування	203
Стаття 27. Обмеження спільної роботи близьких осіб	205
Розділ V ЗАПОБІГАННЯ ТА ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ	229
Стаття 28. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів	229
Стаття 29. Заходи зовнішнього та самостійного врегулювання конфлікту інтересів ..	235
Стаття 30. Усунення від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті	236
Стаття 31. Обмеження доступу до інформації	237
Стаття 32. Перегляд обсягу службових повноважень	238
Стаття 33. Здійснення повноважень під зовнішнім контролем	239
Стаття 34. Переведення, звільнення особи у зв'язку з наявністю конфлікту інтересів	239
Стаття 35. Особливості врегулювання конфлікту інтересів, що виник у діяльності окремих категорій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування	240
Стаття 36. Запобігання конфлікту інтересів у зв'язку з наявністю в особи підприємств чи корпоративних прав	242
Розділ VI ПРАВИЛА ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ	246
Стаття 37. Вимоги до поведінки осіб	246
Стаття 38. Додержання вимог закону та етичних норм поведінки	249
Стаття 39. Пріоритет інтересів	250
Стаття 40. Політична нейтральність	250
Стаття 41. Неупередженість	251
Стаття 42. Компетентність і ефективність	251
Стаття 43. Нерозголошення інформації	251
Стаття 44. Утримання від виконання незаконних рішень чи доручень	252
Розділ VII ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ	253
Стаття 45. Подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування	253
Стаття 46. Інформація, що зазначається в декларації	279
Стаття 47. Облік та оприлюднення декларацій	326
Стаття 48. Контроль та перевірка декларацій	330
Стаття 49. Встановлення своєчасності подання декларацій	332
Стаття 50. Повна перевірка декларацій	338
Стаття 51. Моніторинг способу життя суб'єктів декларування	348
Стаття 52. Додаткові заходи здійснення фінансового контролю	349
Стаття 52- ¹ . Особливості здійснення заходів фінансового контролю стосовно окремих категорій осіб	364
Розділ VIII ЗАХИСТ ВИКРИВАЧІВ	365
Стаття 53. Державний захист осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції	365
Розділ IX ІНШІ МЕХАНІЗМИ ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ	374
Стаття 54. Заборона на одержання пільг, послуг і майна органами державної влади та органами місцевого самоврядування	374
Стаття 55. Антикорупційна експертиза	374

Стаття 56. Спеціальна перевірка.....	399
Стаття 57. Порядок проведення спеціальної перевірки	403
Стаття 58. Результати проведення спеціальної перевірки	410
Стаття 59. Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення	414
Стаття 60. Вимоги щодо прозорості та доступу до інформації.....	422
Розділ X ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ У ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ	425
Стаття 61. Загальні засади запобігання корупції у діяльності юридичної особи.....	425
Стаття 62. Антикорупційна програма юридичної особи	431
Стаття 63. Вимоги до антикорупційної програми юридичної особи	432
Стаття 64. Правовий статус Уповноваженого	447
Розділ XI ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОРУПЦІЙНІ АБО ПОВ'ЯЗАНІ З КОРУПЦІЄЮ ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА УСУНЕННЯ ЇХ НАСЛІДКІВ.....	452
Стаття 65. Відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.....	452
Стаття 66. Відшкодування збитків, шкоди, завданих державі внаслідок вчинення корупційного правопорушення	484
Стаття 67. Незаконні акти та правочини	484
Стаття 68. Відновлення прав і законних інтересів та відшкодування збитків, шкоди, завданих фізичним та юридичним особам внаслідок вчинення корупційного правопорушення	486
Стаття 69. Вилучення незаконно одержаного майна	487
Розділ XII МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО	489
Стаття 70. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання і протидії корупції . . .	489
Стаття 71. Міжнародні договори України у сфері запобігання і протидії корупції . .	490
Стаття 72. Міжнародний обмін інформацією у сфері запобігання і протидії корупції.....	492
Стаття 73. Заходи щодо повернення в Україну коштів та іншого майна, одержаних внаслідок корупційних правопорушень, і розпорядження вилученими коштами та іншим майном, одержаними внаслідок корупційних правопорушень	493
Розділ XIII ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ	495

Примітка: міжнародні конвенції, закони, кодекси, Укази Президента України, рішення Конституційного Суду України, постанови Пленуму Верховного Суду України та Вищого адміністративного суду України, постанови Кабінету Міністрів України, накази Міністерства юстиції України, Міністерства фінансів України, Міністерства охорони здоров'я України, рішення Національного агентства з питань запобігання корупції, Ради суддів України, постанова Правління Національного банку України, які наведені в даному Науково-практичному коментарі, використані з офіційних сайтів Верховної Ради України, Президента України, Конституційного Суду України, Верховного Суду України, Вищого адміністративного суду України, Кабінету Міністрів України, Міністерства юстиції України, Міністерства фінансів України, Міністерства охорони здоров'я України, Національного агентства з питань запобігання корупції, Ради суддів України, Національного банку України.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ
КОМЕНТАР
ЗАКОНУ УКРАЇНИ
«ПРО ЗАПОБІГАННЯ
КОРУПЦІЇ»

СТАНОМ НА 1 ЛИПНЯ 2018 РОКУ

*За загальною редакцією
доктора юридичних наук, доцента, Заслуженого юриста України
Журавльова Дмитра Володимировича*

Підписано до друку 01.08.2018. Формат 70х100 1/16.
Друк лазерний. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 41,6.

ТОВ «Видавничий дім «Професіонал»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 1533